

קליא ירי

ה ייתי רוצה לשתף אותך בכמה מהלבטים שהיו לנו בשבוע שעבר, לפני שפירסמנו את הכתבה על נסיבות מעצרו של הכתב הצבאי של מעריב, אלי לנדאו.

כמה מההתלבטויות היו במישור האישי, כמו השאלה: מי צריך לכתוב את הכתבה? — זה שלא הכיר אישית את אלי ולכן יוכל לכתוב על הפרשה באוביקטיביות, כאילו היה מדובר בכל עזיר אחר שהמשרה מעלה נגדו חשדות פוליטיים, ולא בחבר למקצוע — או יש להטיל את הכתיבה דווקא על מי שנמנה על מכריו וידידיו של אלי, היכול להיטיב להבהיר את רקע הפרשה לקורא, אך המעמיד בסכנה בעצם כתיבתו את חברותו האישית עם חבר למקצוע.

אולם הלבטים העיקריים היו דווקא במישור העקרוני. אני סבור שכדאי לדון בהם ביתר הרחבה, משום שהם חורגים מגדר השיקולים והעקרונות של עתון זה, או מקצוע העתונות כולו, נוגעים בשאלת יסוד של חופש האזרח.

מעצרו של עתונאי בכיר כמו אלי לנדאו, כשהוא חשוד על ידי המשטרה במעורבות במעשה פלילי חמור של פריצה, היכה בתודעה את עתונאי ישראל לרבים מאותם עתונאים, שבמשך שנים מפרסמים, מבלי להניד עפעף, ידיעות וכתבות על עצורים וחשודים, ביניהם כאלה שהיו חפים מכל פשע ושותררו מבלי שיוגש נגדם כל כתביאישום, הסתבר בפעם הראשונה — דווקא משום שהקורבן היה חברם למקצוע — מה גדולה המכה המונחת על חשוד שנעצר, עם פירסום דבר מעצרו ברבים.

מבלי להתייחס למקרה הספציפי של לנדאו, הרי אדם במצבו ומעמדו, גם אם ישוחרר כשהוא מטוהר מכל רבב, נושא על שמו, בעקבות הפירסום, פגיעה קשה מנשוא.

★ הפירסום לטובת העציר

ה בעיה לא נולדה עם מעצרו של לנדאו. היא היוותה נושא לוויכוחים ציבוריים בפורומים שונים מזה שנים רבות. הפתרון המיכאני שהוצע על ידי אלי, שהבינו את חומרת הפגיעה בפירסום שמו של חשוד שנוקה אחר כך מכל אשמה, היתה הצעה לאסור באופן מוחלט וכללי את פירסום שמותיהם של עצורים וחשודים. להתיר רק פירסום שמותיהם של אלה העומדים לדין.

הצעה מעין זו הועלתה גם בכנסת השישית, אך שבקה חיים ולא הועלתה יותר בדיוני הכנסת הנוכחית.

דווקא אלה החרדים לחופש האזרח, חייבים להתנגד לרעיון מעין זה, של הטלת מעטה סודיות על מעצרי חשודים, על כפות המאזניים נשקלים זה מול זה האפשרות ששמו הטוב של אזרח יוכתם בשל מעצר על לא עוול בכפו; והאפשרות של פגיעה רחבה יותר בזכויות האזרח, דווקא תחת מסך האיפול והסודיות.

עצם הפירסום הפומבי של שמות העצורים והחשדות המועלים נגדם מהווה מעין פיקוח ציבורי על מעשי המשטרה, מונע את הפיכתה למוסד שררה שרירותי, העוצר כל מי שנראה בעיניו ולא דווקא מי שיש נגדו חשדות מבוססים.

לוא היתה מתקבלת ההצעה למניעת פירסום שמות עצורים, היתה מופקדת בידי המשטרה האפשרות לבחור את שמו של מי ניתן להכתים באמצעות פירסום ואת מי לטהר. שכן המשטרה היתה יכולה במצב כזה להביא לפירסום שמו של מי שתרצה על ידי הגשת כתביאישום נגדו, אפילו מבלי שיהיו לה מימצאים בעלי כשרות משפטיות.

עוד יותר מזה: מצב כזה היה נותן בידי המשטרה נשק לסחיסת הודאות וללחצים על עצורים, תוך איום שאם לא יעשו כנדרש מהם, הם צפויים לפירסום שמם ברבים על ידי הגשת כתביאישום. בסופו של חשבון, דווקא המצב הקיים, בו ניתן לפרסם שמותיהם של חשודים ואת החשדות המועלים נגדם — דווקא מצב זה הוא לתועלת העצורים-חשודים עצמם.

הוא מונע חרושת שמועות איומה, העלולה להתחולל עם העלמו של אדם שהוא אישיות ציבורית, מבלי שלציבור יהיה מושג בגלל מה בדיק נעצר.

נוסף לכל אלה מונע חופש הפירסום הקיים כל אפשרות של החשדת המשטרה במדיניות של איפה ואיפה, של העלמת והסתרת מעשיהם של אנשים המקורבים למימסד או שהם חלק ממנו.

★ חשוד הוא בחזקת זכאי

ל אור תפיסת יסוד זו היה ברור לנו, שאין אנו יכולים להימנע מפרסום פרשת לנדאו במלואה, מעבר לכרוניקה שפורסמה בעתונות היומית. לנו היה מחזור, מה שאינו ברור תמיד במושגים המקובלים בישראל:

שכל חשוד ונאשם הוא בחזקת זכאי עד שנמצא אשם בבית-משפט. הפגיעה האישית הצפויה לחשוד או נאשם, היוצא זכאי בדין, עלולה להיות חמורה; היא עלולה להדביק צל לאדם לכל חייו או אפילו לסכן את הקאריירה האישית שלו ומעמדו החברתי. אבל זהו המחיר שחברה דמוקרטית חייבת לשלם תמורת הזכות לפקח ולמנוע היווצרות משטרה הפועלת לפי שרירות ליבם של משטרים או ממונים.

נכון שיש למצוא דרך כדי לפצות אדם על פגיעה כזאת. מזה שש שנים לוחם אורי אבנרי בכנסת על העברת חוק לפיו תפצה המדינה כל מי שנעצר ולא הוגש משפט נגדו, הצעה זו טרם התקבלה. לפי החוק הקיים רשאי רק שופט, בפסק-דין סופי הקובע כי לא היה כל יסוד להעמדת נאשם לדין, להורות על תשלום פיצוי לנאשם לפי ראות עיניו.

כל מה שנכתב לעיל אין בו כדי לקבוע דבר לגבי פרשת אלי לנדאו ולגבי מידת הביסוס של החשדות שהועלו נגדו. אלה היו רק הרהורי לוואי לבעיה, שהעתונות בישראל לא הירבתה לעסוק בה, עד שאחד מכתביה הבכירים המחיש כי היא נוגעת גם לעתונאים עצמם.

מלכת המים 1970

בהיכל התרבות, יום ג', 7.9.71 תיבחר

מלכת המים 1971

מטעם מערכת העולם הזה

בחסות שעוני TISSOT

בתוכנית האמנותית:

גדי יגיל * יפה ירקוני * סם אנטוני * אורי גלר * דודו דותן * נוני פאר * תזמורת אלי שפירוביץ *

כתרים: רחל גרא. תצוגת אופנה: "גומקס" ובוטיק "בריכה". תפאורה: אריק סמית. תנועה: שמעון לוי. תסרוקות: "רויד וליזה"

כרטיסים, "לאן" ובכל המשרדים

2.10 בחירת נסיכת ים-סוף באילת

6.10 בחירת נסיכת ים-כינרת בטבריה

Handwritten signature or note at the bottom left.